

JATSS, 2024; 6(3), 196-213

First Submission: 09.07.2024

Revised Submission After Review: 07.08.2024

Accepted For Publication: 29.09.2024

Available Online Since:30.09.2024

Research Article

New Economic Paradigm: Universal Basic Income

Nurbay Sey^a & Çağrı İşler^b

Abstract

With the rapid increase in technology in production, the idea that robots will take away people's jobs and that this will lead to a major social problem has started to gain prominence. In such a situation, there will be a need for both income sufficient to ensure people's basic livelihoods and the preservation of social peace. At this point, the idea of a universal basic income comes to the fore. Universal basic income can be defined as the amount of money paid unconditionally and regularly to every individual in society. In this study, the theory of universal basic income is examined from many aspects. In this context, the scope and motivation of universal basic income are presented, and the advantages that basic income would provide for both workers and capital owners are evaluated separately. Additionally, within the scope of this study, it is demonstrated that it is possible to finance basic income by considering the social expenditures made by states. The study also evaluates the criticisms of basic income and the responses to these criticisms. Furthermore, the pilot implementations of universal basic income and their results are analyzed. In the conclusion section of the study, it is reached that basic income is consistent but its simultaneous implementation on a universal level is not yet possible in its current form.

Keywords: universal basic income, income distribution, social expenditures

JEL Codes: H5, I38, J18, D63

^a Res. Assistant Dr., Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, Bolu/Türkiye, seynurbay@ibu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4125-8297> (Corresponding Author)

^b Res. Assistant., Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Finances, Bolu/Türkiye, cagriisler@ibu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9826-6437>

JATSS, 2024; 6(3), 196-213

İlk Başvuru: 09.07.2024

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı: 07.08.2024

Yayın İçin Kabul Tarihi: 29.09.2024

Online Yayın Tarihi: 30.09.2024

Araştırma Makalesi

Yeni Ekonomik Paradigma: Evrensel Temel Gelir

Nurbay Sey^a & Çağrı İşler^b

Öz

Üretimde teknolojinin hızla artması ile robotların insanların mesleklerini ellerinden alacakları ve bu durumun büyük bir toplumsal soruna yol açacağı fikri öne çıkmaya başlamıştır. Böyle bir durum karşısında hem insanların temel geçimlerini sağlayabilecekleri ölçüde gelire, hem de toplumsal barışın korunmasına ihtiyaç duyulacaktır. Bu noktada evrensel temel gelir fikri öne çıkmaktadır. Evrensel temel gelir; toplumdaki her bireye koşulsuz ve düzenli olarak ödenen para miktarı olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada da evrensel temel gelir teorisi birçok yönü ile ele alınmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda evrensel temel gelirin kapsamı ve motivasyonu ortaya konmuş ve evrensel temel gelirin hem işçiler hem de sermaye sahipleri için sağlayacağı avantajlar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Yine bu çalışma kapsamında temel gelirin finansmanını sağlamanın mümkün olduğu devletlerin yaptıkları sosyal harcamalar dikkate alınarak ortaya konmuştur. Çalışmada ayrıca temel gelire ilişkin eleştiriler ve bu eleştirilere verilen cevaplar da değerlendirilmiştir. Yine bu çalışmada evrensel temel gelire ilişkin yapılan pilot uygulamalar ve sonuçları analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise temel gelirin tutarlı olduğu fakat mevcut hali ile evrensel düzeyde eş zamanlı uygulanmasının henüz mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: evrensel temel gelir, gelir dağılımı, sosyal harcamalar

JEL Kodlar: H5, I38, J18, D63

^a Arş. Gör. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Bolu/Türkiye, seynurbay@ibu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4125-8297> (Sorumlu Yazar)

^b Arş. Gör., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Bolu/Türkiye, cagriisler@ibu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9826-6437>

Giriş

Dünyada gerçekleşen halk devrimlerinin neredeyse hiçbiri işçi yani alt sınıf grubunda bulunan kişilerce gerçekleştirilmemiştir. Fransız ihtilalinde başat aktörler burjuvazi iken ekim devriminde elitlerdi. Dolayısıyla günümüzde veya bundan sonraki süreçte bir devrimin gerçekleşmesinde de başat rolü işçi sınıfının alması beklenemez. Bu devrimi yapacak kişiler ya halinden memnun olmayan burjuvazi ya da mevcut durumunu korumak isteyen elitler olacaklardır. Bu noktada temel gelir hipotezinin uygulanması da ancak elitlerin kabulü ile olabilecektir. Çünkü temel gelirin hayat bulması sadece düşük gelir grubunda bulunanlara değil, burjuvazi ve elitlere de çeşitli faydalar sağlayacaktır. Dolayısıyla temel gelir uygulamasının yakın gelecekte kabul görmesi uzak bir ihtimal değildir. Bu noktada öne çıkan soru ise temel gelir uygulamasının hangi görüşler çerçevesinde kabul edileceğidir.

Temel gelir uygulaması toplumdaki her bireye koşulsuz ve düzenli olarak belirli aralıklarla ödenecek parasal miktarı ifade eder. Bu yönden dünyada büyük bir ağırlığı olan kapitalist sistemde, temel gelir uygulamasının kabul edilmesinin zor olduğu düşünülebilir. Öyle ki kapitalizm temelde gelir adaleti ile ilgilenmemektedir. Temel gelir uygulamasına daha yakın olan taraf ise gelir adaletini daha fazla önemseyen sosyalist anlayıştır. Fakat gerek Sovyetler Birliği gerekse de Çin’de yaşanan sosyalizm tecrübeleri sıkı sosyalist taraftarları dışında bu ideolojiye olan güveni azaltmıştır. Sosyalizm tecrübelerinden ekonomik sonuç alınamaması bir yana bu deneyimlerde görülen totaliter rejimler de insanları bu ideolojileri kabul etmekten uzaklaştırmıştır.

Dolayısıyla bu noktada temel gelir hem korkulan totaliter uygulama olmadan hem de kapitalizme zarar vermeden uygulanabilecek olan bir sistem olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada da temel gelir hipotezi ele alınmış ve temel gelir uygulamasının yakın gelecekte uygulanabilir olduğu ve uygulanmasının toplumdaki birçok kesime fayda sağlayacağı hipotezi tartışılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın ilk aşamada dünyada gelir dağılımı eşitsizliğinde yaşanan artışlara dikkat çekilmiştir. Bu noktada özellikle 1980’li yıllardan sonra hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde gelir dağılımının bozulduğu, nüfusun en zengin %10 ve %1’lik kesimlerinin milli gelirden aldıkları payları artırdıkları ortaya konmuş ve bu sürecin ilerleyen dönemlerde toplumsal sorunlar yaratabileceğinin altı çizilmiştir.

Çalışmada daha sonra temel gelir kavramı ve temel geliri ortaya çıkaran motivasyon ele alınmıştır. Çalışmanın sonraki kısmında ise temel gelirin hem işçiler hem de sermaye sahipleri için taşıdığı avantajlar sıralanmış ve sanıldığı aksine temel gelirin sadece işçilere değil sermaye sahiplerine de çeşitli faydalar sağlayacağı ortaya konmuştur. Daha sonra temel gelirin finansmanının nasıl sağlanabileceği tartışılmıştır. Bu noktada günümüzde birçok devletin yüksek oranda sosyal harcamalar gerçekleştirdiğine dikkat çekilmiş ve bu sosyal harcamaların daha iyi organize edilmesi ile birlikte temel gelirin finansmanının bir kısmının kolaylıkla sağlanabileceğine vurgu yapılmıştır.

Çalışmanın devamında temel gelire ilişkin eleştirilere yer verilmiş ve temel gelir teorisyenlerinin bu eleştirilere hangi cevapları ortaya koyduğu değerlendirilmiştir. Sonraki aşamada ise temel gelir için uygulanan pilot uygulamalara değinilerek bu uygulamaların sonuçları tartışılmıştır.

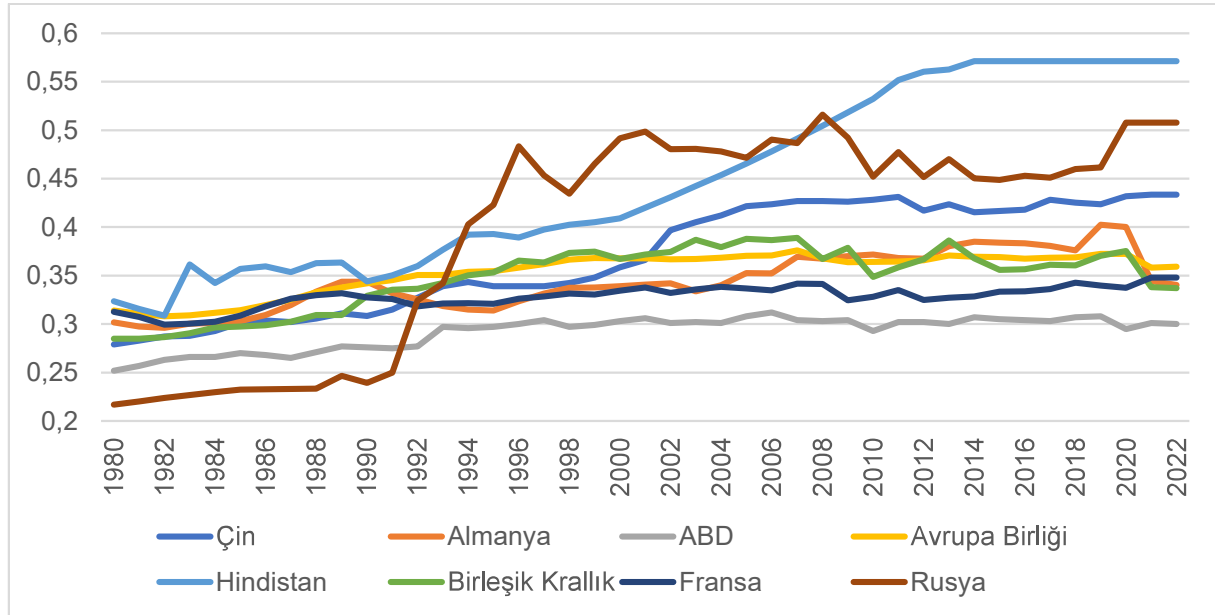
Çalışmanın sonuç bölümünde ise temel gelirim genel olarak tutarlı olduğu ve birçok eleştiriye cevap verebildiği ama evrensel düzeyde eş zamanlı uygulanmasının zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine de teorinin zamanla gelişme potansiyeli taşıdığı ve gelişmesi durumunda evrensel boyuta ulaşma ihtimalinin varlığı ortaya konmuştur.

Gelir Dağılımında Bozulma

Dünya’da gelir eşitsizliği özellikle 1970’li yıllardan sonra artmaya başlamış ve 1980 yılından sonra bu süreç hız kazanmıştır. Bu yıllarda gelir eşitsizliği özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yoğun olarak hissedilmiştir. Eşitsizlikteki artış özellikle gelir dağılımının en üst noktasında belirgin şekilde ortaya çıkmıştır. Nitekim birçok ülkede en zengin %10’luk ve en zengin %1’lik kesimin milli gelirden aldıkları paylar artmıştır.

Grafik 1

Seçili Ülkelerde En Zengin %10'luk Kesimin Milli Gelirden Aldığı Pay (1980-2020)

Açıklama. World Inequality Database ve Dünya Bankası, Income Share Held by Highest 10% ‘dan Yararlanarak Hesaplanmıştır.

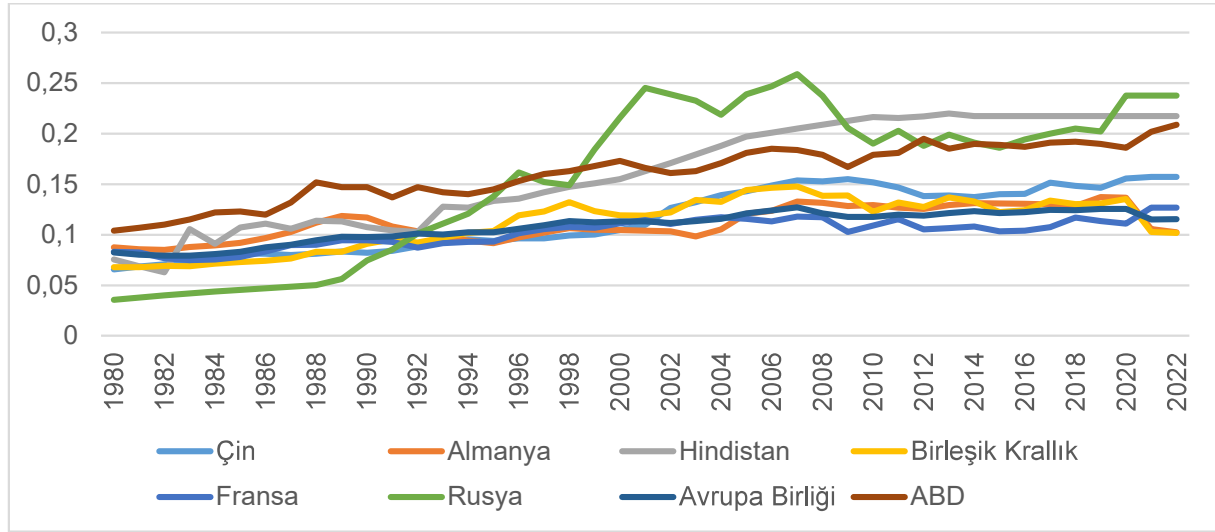
Grafik 1’de seçili ülkelerde en zengin %10’luk kesimin toplam milli gelirden aldıkları payların yıllar itibari ile değişimi gösterilmiştir. Buna göre özellikle gelişmekte olan Çin, Rusya ve Hindistan gibi ülkelerde 1980 yılından sonra en zengin %10’luk kesimin zenginliğini daha da artırdığı görülmektedir. Nitekim 1980 yılında Rusya’da nüfusun en zengin %10’luk kesimi milli gelirin %21’ine sahip iken bu oran 2000 yılında %49’a 2022 yılında ise %50’ye yükselmiştir. Yine Çin’de %10’luk kesimin milli gelir içindeki payı 1980 yılında %27’den 2022 yılında %43’e çıkmıştır. Hindistan’da da benzer bir süreç yaşanmış ve 1990 yılında %25 olan bu oran 2000 yılında %41’e, 2010 yılında %53’e ve nihayet 2022 yılında %57’e ulaşmıştır.

Aynı hızda olmasa da benzer süreç gelişmiş ülkelerde de ortaya çıkmıştır. Nitekim Almanya’da nüfusun en zengin %10’luk kesiminin toplam milli gelirden aldığı pay 1980 yılında %30 iken bu oran 2022 yılında %34’e yükselmiştir. Fransa’da da yine benzer şekilde 1980 yılından 2022 yılına kadar bu oran %31’den %34’e yükselmiştir. Nüfusun en zengin %10’luk kesiminin toplam milli gelirden aldığı payın Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerinde de arttığı Grafik 1’de gösterilmiştir.

Bu ülkelerde gelir dağılımının ne denli bozulduğunu daha iyi ortaya koyabilmek adına nüfusun en zengin %1’lik kesiminin toplam milli gelirden aldığı payı incelemek de faydalı olacaktır. Bu doğrultuda Grafik 2’de seçili ülkelerde en zengin %1’lik kesimin milli gelirden aldıkları paylar gösterilmiştir.

Grafik 2

Seçili Ülkelerde En Zengin %1'lik Kesimin Milli Gelirden Aldığı Pay (1980-2020)

Açıklama. World Inequality Database ve Our World in Data dan Yararlanarak Hesaplanmıştır.

Grafikten de anlaşılacağı üzere hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde 1980 yılından sonra en zengin %1'lik kesimin milli gelirden aldıkları paylar artmıştır. Nitekim 1980 yılında Çin'deki en zengin %1'lik kesimin milli gelirden aldığı pay %6 iken bu rakam 2000 yılında %10'a 2022 yılında ise %15'e yükselmiştir. Hindistan'da da yine bu oran 1980 yılında %7'den %21'e kadar çıkmıştır. Bu oran gelişmiş ülkelerde de zaman içinde artış göstermiştir. Öyle ki Amerika Birleşik Devletleri'nde en zengin %1'lik kesimin milli gelir içindeki payı 1990 yılında %10 iken bu oran 2000 yılında %17, 2022 yılında ise %21 olmuştur. Fransa ve Almanya da ise bu oran 1980 yılından 2022 yılına %8'den sırasıyla %12 ve %10'a çıkmıştır. Benzer şekilde Avrupa Birliği ülkelerinde de bu oran yükselmiştir.

Sonuç olarak hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde gelir dağılımında yıllar itibarı ile önemli bozulmaların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bozulmaların ilerleyen süreçte toplumun alt kesimlerinde huzursuzluk yaratarak toplumsal kutuplaşmayı artıracak ve bunun da kapitalist sürece zarar vereceği bir ihtimaldir. Bu noktada temel gelirin bozulan gelir dağılımını bir nebze de olsa düzelterek toplumsal barışı koruması mümkün hale gelebilir. Bu barışın ise hem düşük hem de yüksek gelir grubunda yer alan bireyleri memnun edeceği söylenebilir.

Evrensel Temel Gelirin Kapsamı ve Motivasyonu

Evrensel temel gelir bireye koşulsuz olarak ve düzenli aralıklarla ödenen mütevazı miktardaki paradır. Temel ifadesi hayati ihtiyaçları karşılamaya yetecek ölçüdeki bir gelir miktarını ifade eder. Mümkün olması durumunda sosyal ihtiyaçların da karşılanmasını sağlayacak bir gelirden söz edilebilir. Kişinin mali durumu ya da ailesindeki fert sayısından bağımsız temel gelir her bireye eşit ödenmelidir ki çeşitli suistimal ve yolsuzluklara kapı aralanmasın. Temel gelir aynı yardımdan farklı olmalıdır. Kişi elde ettiği temel geliri istediği şekilde harcayabilmelidir. Bunun yanında temel gelirden istenen düzeyde bir fayda sağlanabilmesi için evrensel olması yani her ülkede uygulanması gerektiği ortaya konmaktadır (Standing, 2017).

Temel gelirin ilk ve en önemli motivasyonu günümüzde artan gelir eşitsizliğidir. Dünyada özellikle 1980'den sonra yayılan neoliberal politikaların etkisiyle gelir eşitsizliği günden güne artmaktadır. Robotların üretimde kullanılmalarının yaygınlaşması ile bu adaletsizliğin daha da artması beklenmektedir. Nitekim robotların birçok mesleği ortadan kaldırması ve bunun da bir sonucu olarak çok sayıda işsiz ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Buradan hareketle temel gelir yakın gelecekte böyle bir sorun olması durumunda hem adaleti sağlamak hem de toplumsal düzeni korumak açısından kaçınılmaz bir çözüm olarak görülmektedir (Hoynes & Rothstein, 2019).

Frey ve Osborne 2017 yılında yaptıkları çalışmada önümüzdeki on yıllarda robotların üretimde kullanımının yaygınlaşması ile birlikte ABD'de mevcut istihdamın %47'sinin ortadan kalkabileceği sonucuna varmışlardır. Yapılan başka bir çalışmada da otomasyonun yaygın kullanımı sonucunda 75 milyon kişinin işsiz kalmasının olası olduğu ortaya konmuştur (Manyika et.al.,2017).

Olası senaryonun gerçekleşmesi durumunda yaşanacak olan tek sorun bozulmuş bir gelir sistemi de olmayacaktır. Bu sistemin bir sonucu olarak hem kaoslar hem de talep yetersizliğinden kaynaklanacak olan arz sorunlarının ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. Nitekim robotların üretimde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte insan işgücüne duyulan ihtiyaçta yaşanan azalmadan kaynaklı olarak gelir küçük bir elit azınlıkta toplanacak ve toplumun büyük bir kesiminin toplam talebinde azalma meydana gelecektir. Dolayısıyla bu noktada kapitalist sistemin işlemesi, üretim ve tüketimin devam etmesi için talebin yaratılmasına ihtiyaç duyulacaktır (Gentilini et.al.,2020).

Bu noktada temel gelir uygulaması ile marjinal tasarruf eğilimi zayıf olan düşük gelir gruplarının talep yaratmaya devam etmeleri söz konusu olacaktır. Bu durum sonucunda da arz sürekli kılınmış olacak ve ekonomilerde talepten kaynaklı daralmalar daha az yaşanacaktır (Anik, 2016).

Evrensel Temel Gelirin Yaratacağı Avantajlar

Temel gelirin hem ekonomik hem sosyal yönden topluma katkı sunması beklenir. Bunun yanında temel gelirin yaratacağı avantajlardan sadece düşük gelir grubunda bulunan kesimler değil, sermaye sahibi yüksek gelir grubunda bulunan kesimler de faydalanacaktır. Bu noktada temel gelirin sağlayacağı avantajları sermaye kesimi ve işçi sınıfı açısından ayrı ayrı tartışmak faydalı olacaktır.

Sermaye Sahipleri İçin Evrensel Temel Gelirin Avantajları

Temel gelir uygulamasının başlanması ile birlikte verimlilik artışı söz konusu olacaktır. Öyle ki bireylerin temel gelire sahip olmaları, onları istemedikleri işlerde çalışmaktan alıkoyacak ve bireyler kendi istedikleri işte mutlu ve bunun da etkisi ile verimli şekilde çalışacaklardır. Bu durum temel motivasyonu kârını artırmak olan sermaye sahipleri için avantaj haline gelecektir (Standing, 2017).

Bunun yanında temel gelirin yaygınlaşması ile birlikte toplam talebin artması da kaçınılmaz olacaktır. Toplam talebin artması ile birlikte üretim artışı sağlanacak ve bu da sermaye sahiplerinin karlılığını artıracaktır (Gentilini et.al.,2020).

Yine temel gelir uygulaması sonucunda sosyal kavgalarda azalmalar olacaktır. Öyle ki günümüzde gelir dağılımında yaşanan adaletsizlik, toplumun bir kesiminde yüksek düzeyde bir hoşnutsuzluğa neden olmakta ve bu hoşnutsuzluğun artarak devam etmesi de sosyal kavgaları

kaçınılmaz kılmaktadır. Böyle bir durumun engellenmesi özellikle yüksek gelir grubunda yer alan sermaye sahipleri için hayati önem taşımaktadır.

Temel gelir ile birlikte hükümetlerin piyasaya müdahalesinde de bir azalma söz konusu olacaktır. Öyle ki kamunun piyasaya müdahalesi çoğu durumda gelir dağılımını düzeltmeye yöneliktir. Temel gelir uygulaması ile gelir dağılımında bir nebze düzelme yaşanması durumunda kamunun bu müdahale gereği ortadan kalkacak ve piyasa koşulları ekonomiye hakim olacaktır. Bu durum sermaye sahiplerine avantaj olarak dönecektir. Yine bazı kamu harcamaları, düşük gelir grubunda yer alan kesimlerin temel ihtiyaçlarını karşılamak adına yapılmaktadır. Fakat bu harcamalar bazı durumlarda etkisiz kalabilmektedir. Temel gelirin uygulanmasıyla birlikte ise kamu harcamaları temel gelir olarak ödenecek ve kamu yatırımları azalacaktır. Bu da sermaye sahiplerine daha fazla yatırım alanı açacaktır (Murray, 2016).

İşçiler İçin Evrensel Temel Gelirin Avantajları

Temel gelir sermaye sahipleri için çeşitli avantajlar taşısa da asıl avantajlar düşük gelir grubunda yer alan kesimler içindir. Her şeyden önce temel gelir uygulaması toplumda yaşayan her bireye güvence sağlamayı hedeflemektedir. İnsanları işini kaybetme korkuları olmadan yaşamalarını mümkün kılmaktır. Temel gelir ile bu mümkün olacaktır. Öyle ki bu durum sonucunda çalışanlar daha özgür ve mutlu hissedeceklerdir (Standing, 2017).

Temel gelir uygulaması işçilerin işverene karşı pazarlık gücünü de artıracaktır. İşçiler temel gelire sahip oldukları için iş seçimi konusunda daha esnek olacaklarından çalışma şartlarını kendilerine uygun şekilde belirleme özgürlüğünü elde edeceklerdir. Bu özgürlük hem çalışma koşullarında hem de ücret konusunda işçilerin lehine sonuçlar alınmasına yol açacaktır (Wright, 2020)

Yine işçiler gelir güvencesine sahip olmaları dolayısıyla iş değiştirme ya da kendi işini kurma noktasında daha esnek hale geleceklerdir. Ayrıca temel gelir uygulaması işçilerin kendi alanlarında eğitim alarak kariyerlerini geliştirmeye de fırsat verecektir. Bu durum işçilerin uzun vadede refahlarını artırabilmesine olanak sağlayacaktır (Van Parijs & Vanderborght, 2017).

Yapılan pilot uygulamalarda da düşük gelir grubunda bulunan ailelerin temel gelir uygulamasından sonra avantajlar sağladığı görülmüştür. Uygulama ile birlikte bu ailelerin çocuklarının eğitime devam etme noktasında motivasyonlarını artırdıkları görülmüştür. Yine aile içi huzurun artışına bağlı olarak eğitimde başarının yükseldiği de görülmüştür. Bu açıdan temel gelir uygulamasının düşük gelir grubunda bulunan bireylere katkısının uzun vadede kalıcı nitelikte olması mümkün gözükmektedir (Suri, 2020; Blattman, et.al., 2014; Henley, 2020).

Temel gelirin işçilere ya da düşük gelir grubunda bulunanlara sağladığı diğer bir avantaj ise gelir dağılımı noktasında olacaktır. Temel gelir uygulaması ile birlikte gelir dağılımı adaletinde düzeltme olması beklenir. Bunun yanında temel gelir ile birlikte düşük gelir grubunda yer alan bireylerin kendilerine daha fazla zaman ayırmaları ve bunun bir sonucu olarak da kültürel gelişmeler sağlamaları da mümkün olacaktır. Nitekim bu sayede sanata, bilime, spora vb. ilgileri artacaktır.

Yine teknolojinin üretimde kullanımının yaygınlaşması ile birlikte oluşabilecek yüksek düzeydeki işsizlik durumunda temel gelir uygulaması bunun yaratacağı problemleri azaltmak adına hayati önem taşımaktadır. Öyle ki işsiz kalınması durumunda dahi temel ihtiyaçların karşılanabilecek olmasının sağlayacağı güvende olma hissinin temel gelir uygulamasının düşük gelir grubunda yer alan bireylere sağlayacağı en büyük fayda olduğu söylenebilir. Sonuç olarak temel gelirin işçiler ya da düşük gelir grubunda bulunan bireylere önemli avantajlar sağlayacağı söylenebilir (Bregman, 2017).

Evrensel Temel Gelirin Finansmanı

Ricardo'nun kıtlık prensibine göre; üretim ve nüfus arttıkça tarım arazileri yetersiz kalacak ve toprak sahipleri topraklarından sağladıkları kira yani rantı artıracaklardır. Bu da toprak sahiplerini zengin ederken nüfusun diğer kısmını fakirleştirecektir. Ricardo'ya göre bunu önlemenin en etkili yolu toprak kirası üzerinden alınan vergilerin düzenli olarak alınmasıdır (Folbre, 2021). Ricardo'nun bu öngörüsü gerçekleşmemiştir. Çünkü yıllar itibari ile tarımın milli gelirden aldığı pay azalmıştır. Fakat bu teoriyi günümüze uyarladığımızda mülk sahiplerinden bu verginin alınabilir olduğu söylenebilir.

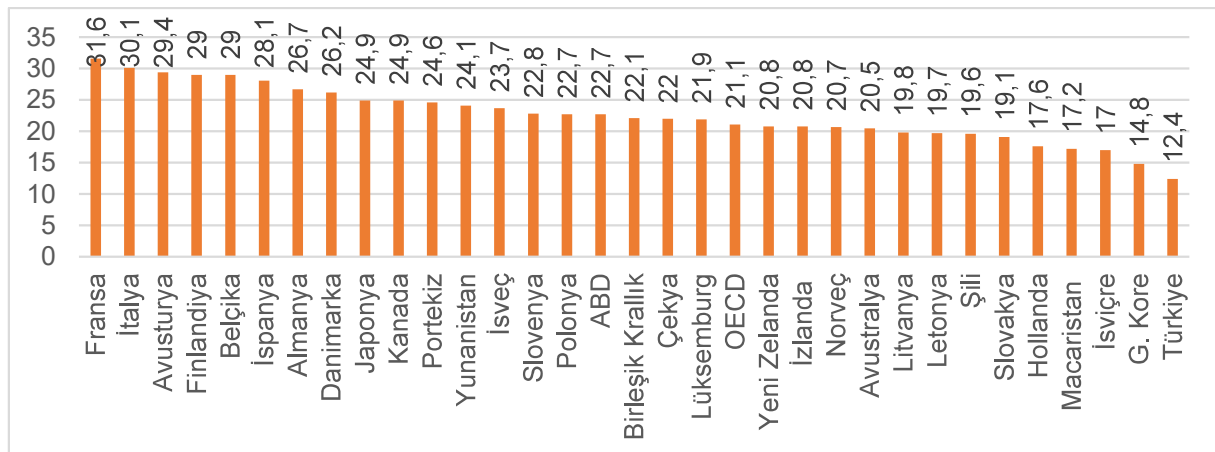
Öyle ki günümüzde sahip olunan her şey geçmiş birikimlerden mirastır. Herhangi yeni bir ürün ya da fikrin sahibi geçmişte temeli atılmış bir ürün ya da fikirden yararlanarak yeni bir olguyu ortaya koyabilmektedir. Örneğin; günümüzde yoğun şekilde kullanılan ve sermayedarlarına önemli gelirler sağlayan akıllı cep telefonları, Nikola Tesla'nın kullanımını mümkün kıldığı alternatif akımdan fayda sağlamıştır. Bu anlamda akıllı telefonlardan sağlanan gelirin çok büyük oranda sadece üreticilerine kar sağlaması akılcı değildir. Sağlanan bu gelirden yüksek oranlı vergiler aracılığı ile toplumun tamamının faydalanması gerekmektedir (Standing, 2017).

Standing (2017), mülkiyeti şahıs ya da şirketlerde bulunan arazilerin de topluma ait olduğunu savunmuş ve bu arazilerin şahıs ya da şirketlere ancak kiralama yoluyla tahsis edilebileceğini belirtmiştir. Öyle ki mevcut toprak parçası günümüzde hayatta olan 7 milyar insana değil gelecek yıllarda doğacak milyarlarca insana da aittir. Yukarıda sayılan bu iki olgudan sağlanacak gelirler temel gelirin en önemli finansman kaynakları olma potansiyeli taşımaktadır. Yine de bunun uygulanmasının zor olduğu gerçeğinden hareketle temel gelir için farklı finansman kaynaklarının bulunabileceğini de belirtmek gerekir (Standing, 2017).

Öyle ki aynı miktarda parasal değeri karşılama da emekli aylığı ve günümüzde kamu kesimini yaptığı sosyal devlet harcamaları temel gelirin finansmanının mevcut şartlarda dahi mümkün olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumun daha iyi anlaşılabilmesi için çeşitli ülkelerde 2022 yılında yapılan sosyal harcamaların GSYH'ya oranı Grafik 3'te gösterilmiştir.

Grafik 3

Sosyal Harcamaların GSYH İçindeki Oranı (2022, %)

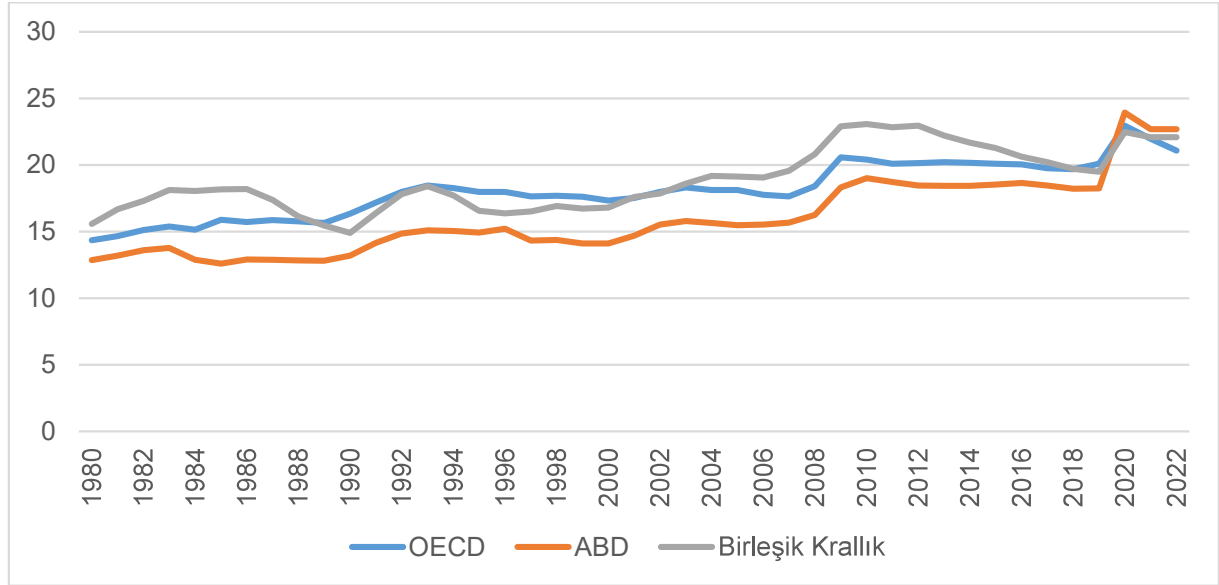
Açıklama. OECD, Social Spending'den Yararlanarak Hesaplanmıştır.

Grafikten de anlaşılacağı üzere özellikle gelişmiş birçok ülkede sosyal harcamaların GSYH'ya oranı %20'den fazladır. Nitekim 2022 yılında Fransa hükümetinin yaptığı sosyal

harcama GSYH'sının %31,6'sını oluşturmuştur. Bu oran İtalya'da 30,1 Almanya'da 26,7, Amerika Birleşik Devletleri'nde 22,7 Birleşik Krallık'ta 22,1, Türkiye'de ise %12,4'tür. OECD ülkelerinin ortalamasına bakıldığında ise sosyal harcamaların GSYH'nın %21,1'ine denk geldiği görülmektedir. Bu oranlar göstermektedir ki gelişmiş ülkelerde önemli miktarda sosyal harcama yapılmaktadır. Bu harcamaların yıllar itibari ile değişimine bakmak da önemlidir. Bu değişim Şekil 2'de gösterilmiştir.

Grafik 4

Sosyal Harcamaların GSYH İçindeki Oranının Yıllar İtibari İle Değişimi (%)

Açıklama. OECD, Social Spending'den Yararlanarak Hesaplanmıştır.

Grafik 4'te OECD ülkeleri, ABD ve Birleşik Krallıkta yapılan sosyal harcamaların GSYH içindeki oranı yıllar itibari ile gösterilmiştir. Buradan anlaşıldığı üzere hem OECD ülkelerinde hem ABD'de hem de Birleşik Krallık'ta yapılan sosyal harcamaların GSYH içindeki oranı artma eğilimi göstermektedir. Nitekim 1980 yılında sosyal harcamaların GSYH içindeki oranı OECD ülkelerinde % 14,36 ABD'de %12,86 ve Birleşik Krallık'ta %15,59 iken bu oranlar 2020 yılında OECD ülkelerinde %17,33'e ABD'de %14,12'ye Birleşik Krallıkta ise %16,81'e yükselmiştir. Bu artışlar ilerleyen yıllarda da devam etmiş ve 2020 yılından sonra her 3 bölge için de %20'nin üzerine çıkmıştır.

Bu anlamda bu ülkelerde ve Grafik 1'de gösterilen diğer ülkelerde sosyal harcamaların önemli miktarlara ulaştığı söylenebilir. Fakat bu oranların yıllar itibari ile artması bu harcamalardan istenen ölçüde fayda sağlanamadığını da ortaya koymaktadır. Fayda sağlanamamasının en önemli nedeninin ise harcamaların belirli ve uygun bir standarda sahip olmaması olduğu söylenebilir. Dolayısıyla sosyal yardımlardan fayda sağlanabilmesi için yardımlara uygun bir standart getirilmesi gerekir. Temel gelir bu standardı ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Bu standartlar ise temel gelirin herkese ödenmesi, evrensel olması ve sürekli olmasıdır. Burada öne çıkan soru ise temel gelirin nasıl hesaplanacağıdır. Bu noktada çeşitli öneriler söz konusudur. Stern, temel gelirin, zaman içinde çeşitli suistimallerle azaltılmaması veya değerini kaybetmemesi için milli gelirin belirli bir oranında dağıtılması gerektiğine işaret eder (Stern, 2016).

Stern (2016) aynı zamanda temel gelirin ABD’de uygulanması durumunda yaklaşık maliyetini de hesaplamıştır. Stern’in hesaplamasına göre; Amerika’da 234 milyon kişiye 1000 dolar verilmesinin maliyetini yılda 2.7 trilyon dolardır. Bu da milli gelirin %15’i demektir.

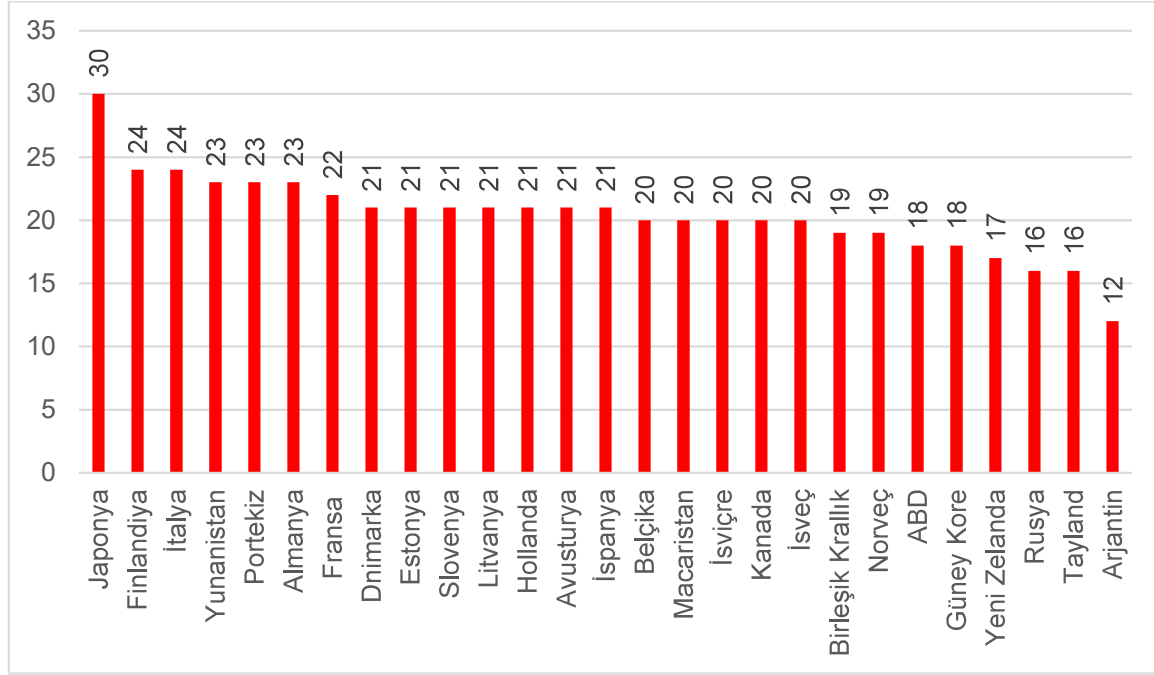
Yine Stern mevcut durumda ABD’de çeşitli sosyal harcamaları da ortaya koyarak temel gelirin maliyetinin karşılanabileceğine vurgu yapar. Stern, ABD hükümetinin yılda 76 milyar dolar gıda pulu, 49 milyar dolar konut desteği ve 82 milyar dolar kazanılmış gelir vergisi vb. uygulamalardan vazgeçmesi durumunda yılda 1 trilyon dolar tasarruf edilebileceğini ortaya koymuştur.

Temel gelirin finansmanı üzerine bir çalışma gerçekleştirilmemiş olsa da Bullough (2018) kitabında kara para aklama yöntemleri ile trilyonlarca doların vergiden kaçırıldığını ortaya koymaktadır. Yine Bullough çeşitli yasa ve uluslararası anlaşmalarla bu vergilerin tahsil edilmesinin mümkün olduğunu ortaya koyar. Buradan hareketle vergilerin tahsil edilmesi sonucunda elde edilecek olan gelirin temel gelirin finansmanı olarak kullanılabilirliğini ortaya koymak gerekir.

Tüm bu yaklaşımların yanında mevcut durumda birçok ülkede yaşlı nüfus oranının yüksek olması, bu nüfusun emeklilik ücreti almasına yol açmaktadır. Bu bağlamda, emeklilik ücreti alan bireyleri ülkelerin mevcut temel gelir alan bireyleri olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla, birçok ülkede temel gelir uygulaması, nüfusun önemli bir bölümüne zaten ödenmektedir. Bu durum, kaynakların bir kısmının halihazırda karşılandığı anlamına gelmektedir. Bu noktada mevcut durumu daha iyi anlayabilmek adına Grafik 5’te seçili ülkelerde yaşlı nüfus oranları gösterilmiştir.

Grafik 5

Ülkelerin Yaşlı Nüfus Oranları (2022, %)

Açıklama. Dünya Bankası, Population Ages 65 and Above (%) of Total Population dan Yararlanarak Hesaplanmıştır.

Grafik 5'ten de anlaşılacağı üzere birçok gelişmiş ülkede yaşlı nüfus oranı oldukça yüksektir. Öyle ki 2022 yılında toplam nüfus içinde 65 yaş üstü nüfusun oranı Japonya'da %30'dur. Bu oran Finlandiya'da %24, İtalya'da %24, Almanya'da %23, Birleşik Krallık'ta %19, ABD'de %18'tir. Yine bazı gelişmekte olan ülkelerde de bu oranın yüksekliği dikkat çekmektedir. Öyle ki Macaristan'da 65 yaş üstü nüfusun oranı %21'dir. Yine bu oran Rusya'da %16, Arjantin'de %12'dir. Bu noktada birçok ülkede emekli sayısının yüksek olduğu ve bu emeklilere bir ücret ödendiği, bu ücretin herhangi bir ek kaynak yaratılmadan karşılanabildiği görülmektedir. Bu noktada ek kaynak sağlanması durumunda nüfusun geri kalanının da temel gelire dahil edilebileceğini ön görmek mümkündür. Bunun yanında birçok ülkede emeklilere ödenen ücretin yanı sıra işsizlik ücreti ödemeleri de söz konusudur. Bu oranları da dikkate aldığımızda mevcut durumda nüfusun belirli oranına karşılıksız ödemelerin yapıldığı görülmektedir.

Evrensel Temel Gelire İlişkin Eleştiriler

Temel gelire yönelik yapılan eleştirilere bakıldığında en öne çıkan eleştiri; temel gelirin insanları tembelleğe iteceği varsayımdır. Fakat bu eleştirinin gerçekçi olmadığı yapılan uygulamalarla ortaya konmuştur. Uygulamaların dışında temel gelir insanlara güvence sağlayacak fakat onların tüm taleplerini karşılamayacaktır. Dolayısıyla bireyler daha fazla mal ve hizmet satın alabilmek adına farklı işlerde çalışmaya istekli olacaktır. Nitekim insan, doğası gereği sürekli ister. Günümüzde temel gelir düzeyine yakın veya temel gelir düzeyinden daha fazla pasif gelire sahip olan bireylerin çalıştığı da dikkate alınmalıdır.

Temel gelire getirilen diğere önemli bir eleştirisi ise temel gelirin nüfus artışına sebep olacağıdır. Öyle ki temel gelir her bireye koşulsuz olarak ödendiği için ailede ne kadar fazla kişi varsa ailenin temel gelirden sağlayacağı gelir de o kadar fazla olacaktır. Fakat temel gelir uygulaması ile birlikte aileler çocuklarına daha iyi bir hayat ve eğitim imkanına kavuşmuş olacaklardır. Dolayısıyla bu noktada aile planlaması öne çıkacak ve uzun dönemde nüfus daha kontrol edilebilir hale gelecektir. Ayrıca yine temel gelir uygulamasında belirli yaşın altındaki çocuklar için ödeme yapılmaması veya düşük bir ödeme yapılması da nüfus artışını önleyecektir. Bu anlamda bu eleştirilerin haksız olduğu söylenebilir (Van Parijs & Vanderborght, 2017).

Temel gelire yönelik yapılan üçüncü önemli eleştirisi ise temel gelirin ücretleri düşüreceğidir. Bu eleştiriyi ortaya koyan yazarlara göre, temel gelire sahip olunması durumunda bireylerin mevcutta bir geliri olması sebebi ile daha az bir ücrete razı olacaklardır. Fakat temel gelir savunucularına göre temel gelir ile birlikte insanlar iş konusunda daha seçici olacaklardır ve bu durum ücretleri artıracaktır. Öyle ki işgücü arzında yaşanan bir azalmanın ücretleri artırması beklenir.

Temel gelir ile birlikte enflasyonun artacağı yaklaşımı da söz konusudur. Fakat temel gelir düşünülenin aksine yüksek düzeyde bir enflasyona neden olmayacaktır. Çünkü temel gelir ile birlikte talep artışı yaşansa da arz artışı da yaşanacaktır. Düşük gelir grubunda yer alan bireylerin artan talepleri karşısında daha önce lüks tüketime yönelik üretim yapan yatırımcıların düşük gelir grubuna yönelik üretime geçmeleri beklenir. Çünkü talep orada artacaktır. Bu durum aslında gereksiz tüketimi de azaltacaktır (Lowrey, 2019).

Temel gelire yönelik yapılan ve tam olarak cevap bulmayan önemli eleştirilerden biri ise dünyada entegre olmayan onlarca devletin varlığıdır. Bütün devletleri bu sisteme yöneltmek teorik açıdan mümkün olsa da gerçekçi olmayabilir.

Pilot uygulamalar

Temel gelir fikrinin dünyada yavaş yavaş karşılık bulması ile birlikte, temel gelire ilişkin pilot uygulamalar artmaya başlamıştır. Bu bağlamda çalışmanın bu aşamasında temel gelire ilişkin yapılan bazı önemli pilot uygulamalar ve bu uygulamaların sonuçlarına değinmek faydalı olacaktır.

Temel gelir üzerine yapılan önemli bir pilot uygulama 2008-2009 yılları arasında Namibya'nın Otjivero-Omitara köyünde 1000 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamada emekli aylığına sahip olanlar hariç her bir bireye 12 Amerikan Dolar'ı ederinde koşulsuz bir para ödemesi gerçekleştirilmiş ve bu ödemelerin sonuçları değerlendirilmiştir. Çalışmada bu köyde yapılan temel gelir uygulamasının olumlu sonuçlar verdiği gözlemlenmiştir. Öyle ki uygulamanın gerçekleştiği köyde okula devam etme noktasında artışlar yaşandığı dikkat çekmiştir. Yine bunun yanında köyde hayvan ya da sebze hırsızlığının azaldığı da gözlemlenmiştir (Standing, 2017).

Benzer bir uygulama 2010 yılında Hindistan'ın Madhya Pradesh eyaletinde gerçekleştirilmiştir. 20 köyü kapsayan bu uygulamada 8 köyde bulunan bireylere temel gelir ödemesi yapılmış diğere köyler kontrol grubu olarak değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada temel gelir ödemesi yapılan köylülerin gıda ve sağlık harcamalarını artırdıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında bu ailelerin çocuklarının eğitim performansı da artmıştır. Yine bu ailelerin iş kurma eğilimlerinde artışlar yaşanmıştır (Standing, 2017).

En yüksek bütçeli temel gelir pilot uygulaması ise 2016 yılında Kenya’da uygulamaya konulmuştur. Bu uygulamada 195 köyden 20 bin kişiye evrensel temel gelir verilmiştir. Çalışmada temel gelire sahip olan bireylerin gıda güvenliğine daha fazla dikkat ettikleri, zihinsel olarak daha sağlıklı hale geldikleri ve iş kurma motivasyonu kazandıklarını saptanmıştır (Suri, 2020).

Uganda’da gerçekleştirilen temel gelir pilot uygulamasında ise 15-35 yaş aralığında raslantısal olarak seçilen 535 kişiye 382 Amerikan Dolar’ı değerinde para koşulsuz olarak ödenmiştir. Çalışmada evrensel temel geliri alan kişilerin çalışma süreleri ve kazançlarını artırdıkları tespit edilmiştir. Yine bu kişilerden bazıları yeni işler kurmuştur (Blattman, et.al., 2014).

Gerçek bir temel gelir uygulamasından ziyade negatif gelir vergi uygulaması kapsamına alınabilecek olan Dauphij, Manitoba deneyi ise 1975-1977 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Bu deneyde belirli bir gelir seviyesinin altında yaşayan her bireye o seviyeyi tamamlayacak ölçüde nakdi yardım yapılmıştır. 2 bin kişi ile gerçekleştirilen deneyin sonucunda ise aile içi şiddetin azaldığı bunun yanında çalışma saatlerinin azalmadığı görülmüştür. Bu anlamda temel gelir ya da negatif gelir vergisi uygulamasının insanları tembelleğe iteceği görüşü bu deney özelinde çürütülmüştür (Standing, 2017).

Temel gelir pilot uygulamaları bazı gelişmiş ülkelerde de denenmiştir. Bu ülkelerden biri Finlandiya’dır. 2017-2018 yıllarından gerçekleştirilen pilot uygulamada rastlantısal seçilen 2000 işsiz temel işsizlik ödeneği yerine garantili, koşulsuz ve geri ödemesiz olarak ayda 560 Euro ödenmiştir. Çalışmanın sonunda temel gelir alan bireylerin, işsizlik ödeneği alan bireylere kıyasla hayatlarından daha memnun oldukları ve daha az stres yaşadıkları görülmüştür. Bunun yanında temel gelir ile birlikte kişilerin düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işleri kabul etmedikleri ve bu anlamda iş seçme konusunda daha bağımsız davrandıkları da görülmüştür (Henley, 2020).

Temel gelir uygulamasının denendiği diğer gelişmiş bir ülke ise Amerika Birleşik Devletleri’dir. Kaliforniya’nın Stockton şehrinde 2019 yılında başlatılan pilot uygulamada düşük gelir grubunda yer alan 125 kişiye sekiz ay boyunca aylık 500 dolar ödeme yapılmıştır. Çalışmada temel gelirin büyük oranda market alışverişi ve fatura ödemelerinde kullanıldığını ortaya koymuştur. Yine çalışma sonunda temel gelir alan bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarının geliştiği görülmüştür. Tam zamanlı iş bulan katılımcı sayısının arttığı da ulaşılan diğer bir sonuç olmuştur (Treisman, 2021).

Hollanda’nın Utrecht şehrinde 2017-2019 yılları arasında yapılan pilot gelir uygulaması ise 250 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada koşulsuz gelir ve koşullu sosyal yardımların işsizlik ve genel refah üzerindeki etkilerini ayrı ayrı incelemek hedeflenmiştir. Programda, ayrıca evresel temel gelirin bireylerin iş arama davranışları, sağlık durumu ve genel yaşam kaliteleri üzerindeki etkilerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda temel gelir alan bireylerin birçoğunda özgürlüğün arttığı fakat iş arama motivasyonlarının azaldığı tespit edilmiştir. Çalışmada yine koşulsuz destek alanların refahları ve zihinsel sağlıklarının iyileştiği görülmüştür. Bunun yanında katılımcıların eğitim ve gönüllü faaliyetlere daha fazla katıldıkları ve kişisel gelişimlerine daha fazla odaklandıkları sonucuna ulaşılmıştır (Roosma, 2022).

Sonuç olarak evrensel temel gelire yönelik yapılan pilot uygulamalarda genel olarak temel gelirin hem bireylere hem de topluma fayda sağladığı görülmektedir. Temel gelir uygulaması ile birlikte hem eğitim hem de sağlık harcamaları artmaktadır. Bunun yanında temel gelir alan kişilerin çalışma saatleri düşmemekte aksine artmaktadır. Yine bu bağlamda temel

gelir uygulamasının girişimciliği artırdığı da pilot uygulamalar sonucu ortaya çıkmaktadır. Fakat bu uygulamalar yönelik önemli bir eleştiri söz konusudur. Bu eleştirilere göre temel gelir elde eden bireyler bu uygulamanın geçici olduğunun farkındadır. Dolayısıyla bu durum onları işlerine devam etmeye zorlamaktadır. Bireyler bu ödemelerin ömür boyu süreceğini bilseler aynı çalışma azmini göstermeyebilirler. Bu anlamda bu eleştirilerin haklı olabileceği, pilot uygulamaların sonuçlarının kesin bir yargı sağlamayacağı ancak fikir verebileceği dikkate alınmalıdır.

Sonuç

Dünyada özellikle 1980'li yıllardan sonra gelir eşitsizliği önemli oranda artmaya başlamıştır. Gelişen teknoloji ile birlikte robotların üretimde kullanılmaya başlaması sonucu bu gelir eşitsizliğinin daha da artması kaçınılmaz olacaktır. Öyle ki robotların kullanımı ile birlikte birçok meslek ortadan kalkacak ve bunun bir sonucu olarak yaygın bir işsizlik söz konusu olacaktır. Böyle bir durum sonucunda sadece işini kaybedenler değil toplumun büyük bir kesimi bunun etkileri ile yüzleşecektir. Her şeyden önce kaos ve toplumsal bir çatışmanın yaşanma ihtimali artacaktır.

Bu durum dikkate alındığında önümüzdeki süreçte toplumun büyük bir bölümünün gelirden mahrum kalmaması için hem düşük gelir grubunda bulunan işçilerin hem de sermaye sahiplerinin adımlar atabileceği dikkate alınmalıdır. Bu noktada evrensel temel gelir uygulaması öne çıkmaktadır. Evrensel temel gelir uygulaması ile birlikte toplumsal barışın sağlanması mümkün hale gelebilecektir. Bu çalışmada da buradan hareketle evrensel temel gelir uygulaması birçok yönü ile ele alınmıştır.

Çalışmada temel gelir uygulamasının kapsamı değerlendirilmiş, avantajları ortaya konmuş ve finansmanın nasıl sağlanabileceği değerlendirilmiştir. Yine bu çalışma kapsamında evrensel temel gelire ilişkin pilot uygulamalar ve sonuçları değerlendirilmiştir. Çalışmada ayrıca temel gelire yönelik yapılan eleştiriler ve bu eleştirilere verilen cevaplara da tartışılmıştır.

Yapılan bu çalışmada evrensel temel gelirin birçok noktada tutarlı olduğu ve eleştirilere mantık çerçevesinde haklı cevaplar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öyle ki hem finansmanı sağlama noktasında kaynakların yeterliliği hem de temel gelirin insanları çalışmaktan alıkoyacağı tezleri çürütülebilmektedir. Fakat temel gelirin bazı sorulara yanıt veremediğini de belirtmek gerekir. Bu sorulardan en önemlisi ise dünyanın tamamında eş zamanlı uygulanamayacak olmasıdır. Yine de temel gelirin teorisinin başlangıç aşamasında olduğu ve zamanla fikirlerin gelişerek bu eleştiriye de cevap bulabileceği dikkate alınmalıdır.

Sonuç olarak evrensel temel gelir teorisi, gelir dağılımında eşitliğin nasıl sağlanacağı ve toplumsal refahın nasıl arttırılacağı sorularına bir çözüm önerisi getirmesi bakımından dikkat çekmektedir. Ancak uygulamada deney aşamasındadır. Kısa ve uzun vadede ne tür iktisadi ve toplumsal etkiler ortaya koyacağı henüz tam olarak bilinmemektedir. Bu aşamada evrensel temel gelirin sonuçları ancak tahmin edilebilmektedir. Buna göre evrensel temel gelir kısa vadede insanlara ekonomik güvence sağlayacak ve bu güvencenin de etkisiyle insanlar kendi istekleri ve hedefleri çerçevesinde ekonomik faaliyetlerde bulunabileceklerdir. Bunun yanında temel gelir uygulaması ile birlikte alt gelir gruplarında fırsat eşitliğinin artması beklenir. Evrensel temel gelir uygulamasının uzun dönemdeki etkilerinin ise daha kalıcı olması beklenmektedir. Buna göre uygulamaya ile birlikte uzun dönemde hem sermaye sahipleri hem işçiler için refah artışının yaşanması ve gelir dağılımında adaletin sağlanması beklenmektedir. Ayrıca evrensel temel gelirin uzun vadede toplumsal sonuçları da olacaktır. Öyle ki refah artışı

ve gelir dağılımlında yaşanan iyileşme ile birlikte su işlemenin ve toplumsal atışmaların azalması beklenmektedir.

Kaynakça

- Anik, G. (2016). *System upgrade V2.016: Solutions for a failing economy, wealth distribution, declining democracy, climate change, and robots that steal jobs*. Lightning Source Inc.
- Blattman, C., Fiala, N., & Martinez, S. (2014). Generating skilled self-employment in developing countries: Experimental evidence from Uganda. *The Quarterly Journal of Economics*, 129(2), 697-752.
- Bregman, R. (2017). *Utopia for realists: How we can build the ideal world*. Hachette.
- Bullough, O. (2018). *Moneyland: Why thieves and crooks now rule the world and how to take it back*. Profile Books.
- Dünya Bankası. (n.d.). Income share held by highest 10%. Retrieved July 01, 2024 from <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/SI.DST.10TH.10>
- Dünya Bankası. (n.d.). *Population ages 65 and above (% of total population)*. Retrived August 07, 2024 from https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.65UP.TO.ZS?most_recent_value_desc=true
- Frey, C., & Osborne, M. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological Forecasting & Social Change*, 114, 254-280.
- Folbre, N. (2021). *The rise and decline of patriarchal systems: An intersectional political economy*. Verso Books.
- Gentilini, U., Grosh, M., Rigolini, J., & Yemtsov, R. (2020). Exploring universal basic income. In *Exploring universal basic income: A guide to navigating concepts, evidence, and practices*. Dünya Bankası.
- Henley, J. (2020, 7 May). Finnish basic income pilot improved wellbeing, study finds. Guardian Newspaper. <https://www.theguardian.com/society/2020/may/07/finnish-basic-income-pilot-improved-wellbeing-study-finds-coronavirus>
- Hoynes, H., & Rothstein, J. (2019). Universal basic income in the United States and advanced countries. *Annual Review of Economics*, 11, 929-958.
- Lowrey, A. (2019). *Give people money: How a universal basic income would end poverty, revolutionize work, and remake the world*. Crown.
- Manyika J., Lund S., Chui M., Bughin J., Woetzel J., Batra P., Ko R., & Sanghvi, S. (2017). Jobs lost, jobs gained: What the future of work will mean for jobs, skills, and wages. McKinsey ve Company. *Up To Date*. Retrived July 16, 2024 from <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/jobs-lost-jobs-gained-what-the-future-of-work-will-mean-for-jobs-skills-and-wages>
- Murray, C. (2016). *In our hands: A plan to replace the welfare state*. Rowman & Littlefield.
- OECD. (n.d.). *Old-age dependency ratio*. Retrived August 07, 2024 from <https://www.oecd.org/en/data/indicators/old-age-dependency-ratio.html>

- OECD. (n.d.). Social spending. Retrived June 4, 2024 from <https://data.oecd.org/socialexp/social-spending.htm>
- Our World In Data. (n.d.). Income share of the richest 1% (before tax), 1980 to 2022. Retrived July 01, 2024 from <https://ourworldindata.org/grapher/income-share-top-1-before-tax-wid?tab=chart&time=1980..latest&country=~USA>
- Roosma, F. (2022). A struggle for framing and interpretation: The impact of the ‘basic income experiments’ on social policy reform in the Netherlands. *European Journal of Social Security*, 24(3), 192-212.
- Standing, G. (2017). *Basic income: And how we can make it happen*. Penguin
- Stern, A. (2016). *Raising the floor: How a universal basic income can renew our economy and rebuild the American dream*. Public Affairs.
- Suri, T. (2020, November 15). Universal basic income helped Kenyans weather COVID-19 - but it’s not a silver bullet. *The Conversation*. <https://theconversation.com/universal-basic-income-helped-kenyans-weather-covid-19-but-its-not-a-silver-bullet-147680>
- Treisman, R. (2021, March 4). California program giving \$500 no-strings-attached stipends pays off, study finds. npr. <https://www.npr.org/2021/03/04/973653719/california-program-giving-500-no-strings-attached-stipends-pays-off-study-finds>
- Van Parijs, P., & Vanderborght, Y. (2017). *Basic income: A radical proposal for a free society and a sane economy*. Harvard University Press.
- Vereckey, B. (2020, October 01). How a universal basic income stabilized Kenyans in bad times. MIT Management Sloan School. <https://mitsloan.mit.edu/ideas-made-to-matter/how-a-universal-basic-income-stabilized-kenyans-bad-times>
- World Inequality Database. (n.d.). Richest 10% income share, 1980-2020. Retrived July 01, 2024 from <https://wid.world/>
- Wright, E. (2020). *Envisioning real utopias*. Verso Books

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

The Ethical Rules for Research and Publication / Araştırma ve Yayın Etięi

The authors declared that the ethical rules for research and publication followed while preparing the article.

Yazarlar makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan etmiştir.

Conflict of Interests/ ıkar atışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar ıkar atışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu alışma iin finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Sreci N.S. /.İ., Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması N.S./.İ., Submit, Revision and Resubmit Process/ Başvuru, Dzeltme ve Yeniden Başvuru Sreci N.S.

.